

Chambre des Représentants

SESSION 1969-1970

24 FÉVRIER 1970

PROJET DE LOI

modifiant l'article 44 de la loi du 17 avril 1878
contenant le Titre préliminaire du Code de procé-
dure pénale.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

La prestation de serment des experts en matière pénale, telle qu'elle est réglée à l'article 44 de la loi du 17 avril 1878, modifiée par celle du 3 juillet 1957, entraîne de nombreux cas de nullité de la procédure par suite du fait que l'expert doit prêter serment, soit verbalement, soit par écrit, mais avant d'entamer l'exécution de sa mission.

Il arrive fréquemment que l'expert, informé de sa mission par réquisitoire du magistrat, omette de lui adresser, préalablement à l'accomplissement de sa mission, une déclaration écrite comportant la formule du serment et qu'il se limite à apposer celle-ci au pied de son rapport.

Cette façon de procéder n'apparaît qu'ultérieurement et a pour conséquence d'entacher le rapport d'expertise d'une cause de nullité qui doit même être soulevée d'office par le juge. Cette nullité est souvent invoquée devant la Cour de Cassation qui, en présence des textes actuels, doit déclarer nuls le rapport et la procédure qui a suivi.

Il en résulte, si la prescription n'est pas acquise, que toute la procédure doit être reprise et, ce qui est plus grave encore, que la mission d'un expert sera généralement devenue impossible faute de pouvoir disposer encore des matières sujettes à expertise étant donné que celles-ci doivent souvent être prélevées à un moment proche des faits litigieux.

Il est de l'intérêt d'une bonne justice d'éviter tout formalisme qui ne correspond pas à une nécessité évidente.

Sans doute faut-il entourer la mission de l'expert, spécialement en matière pénale, du maximum de garanties, mais un expert consciencieux, choisi par le juge, ne mettra pas moins d'attention, de sérieux et d'honnêteté dans l'accomplissement de sa mission s'il atteste, après l'avoir accomplie, qu'elle le fut « en honneur et conscience avec exactitude et probité ».

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1969-1970

24 FEBRUARI 1970

WETSONTWERP

tot wijziging van artikel 44 van de wet van
17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van
het Wetboek van Strafvordering.

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De eedaflegging van deskundigen, zoals geregeld in artikel 44 van de wet van 17 april 1878, gewijzigd bij de wet van 3 juli 1957, geeft aanleiding tot talrijke gevallen van nietigheid van de rechtspleging daar is voorgeschreven dat de deskundige mondeling of schriftelijk de eed aflegt en wel alvorens hij met de uitvoering van zijn taak begint.

Meer dan eens komt het voor dat een deskundige die bij vordering door de magistraat bericht krijgt van zijn opdracht, nalaat vóór de uitoefening ervan hem een geschreven verklaring met het formulier van de eed te richten en gewoon dat formulier onderaan het verslag aanbrengt.

Dit wordt pas nadien vastgesteld en heeft tot gevolg dat het deskundigenverslag is behept met een oorzaak van nietigheid, die door de rechter zelfs ambtshalve moet worden opgeworpen. Die nietigheid wordt dikwijls ingeroepen voor het Hof van Cassatie, dat volgens de huidige teksten het verslag en de daarop volgende rechtspleging nietig moet verklaren.

Het gevolg daarvan is dat, indien de verjaring nog niet is ingetreden, de volledige rechtspleging moet worden overgedaan en, wat erger is, dat de taak van de deskundige over 't algemeen onmogelijk zal zijn geworden doordat de stoffen waarop het deskundigenonderzoek moet worden verricht niet meer voorhanden zijn aangezien deze meestal moeten worden genomen op een dicht bij het strafbaar feit gelegen tijdstip.

In het belang van een goede rechtsbedeling dienen alle vormvoorschriften die niet aan een kennelijke noodzakelijkheid beantwoorden, te worden vermeden.

Het optreden van de deskundige, vooral in strafzaken, moet wel met de grootste waarborgen omringd worden, doch een gewetensvol deskundige, gekozen door de rechter, zal niet minder nauwgezetheid, plichtbesef en eerlijkheid bij de vervulling van zijn opdracht betrachten indien hij pas na de uitvoering, de verklaring aflegt dat hij zulks heeft gedaan « naar eer en geweten, nauwgezet en eerlijk ».

En matière civile, la prestation de serment de l'expert se réalise par l'apposition, au pied de son rapport, de la formule du serment (art. 979 du Code judiciaire) et au surplus l'article 861 du Code judiciaire dispose que « le juge ne peut déclarer nul un acte de procédure que si l'omission ou l'irrégularité dénoncée nuit aux intérêts de la partie qui invoque l'exception ».

C'est dans cet esprit que le présent projet entend réduire aux seules règles véritablement nécessaires la prestation de serment de l'expert en matière pénale, selon le vœu d'ailleurs de diverses propositions d'initiative parlementaire qui n'ont abouti qu'à l'admission de la prestation de serment par écrit, telle qu'elle résulte de la loi du 3 juillet 1957.

La présente modification ne porte que sur un point très limité et laisse à M. le Commissaire royal à la réforme de la procédure pénale le soin d'aménager l'ensemble des textes relatifs aux expertises.

Elle tend à permettre la prestation de serment après l'accomplissement de la mission de l'expert, soit dans son rapport, soit par un écrit séparé.

Cet écrit séparé, daté et signé, peut être adressé après le dépôt du rapport. De cette façon, les causes de nullité sont réduites au seul cas où l'omission complète du serment, de la signature ou de la date de la formule ne pourrait être réparée avant que les juridictions du fond ne se soient prononcées.

Le Ministre de la Justice,

A. VRANCKX.

PROJET DE LOI

BAUDOUIN,

Roi des Belges,

A tous, présents et à venir, SALUT.

Vu la loi du 23 décembre 1946 portant création d'un Conseil d'Etat, notamment l'article 2, alinéa 2;

Vu l'urgence;

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Notre Ministre de la Justice est chargé de présenter en Notre nom aux Chambres législatives le projet de loi dont la teneur suit :

Article unique.

Le dernier alinéa de l'article 44 de la loi du 17 avril 1878 contenant le Titre préliminaire du Code de procédure pénale est remplacé par la disposition suivante :

In burgerlijke zaken geschiedt de eedaflegging van de deskundige door de aanbrenging van het eedformulier onderaan het verslag (art. 979 van het Gerechtelijk Wetboek). Voorts bepaalt artikel 861 van het Gerechtelijk Wetboek « De rechter kan een proceshandeling alleen dan nietig verklaren, indien het aangeklaagde verzuim of de aangeklaagde onregelmatigheid de belangen schaadt van de partij die de exceptie opwerpt ».

In die geest wil het ontwerp de eedaflegging van deskundigen in strafzaken enkel tot werkelijk noodzakelijke regels beperken; daarbij wordt trouwens tegemoetgekomen aan diverse parlementaire voorstellen, die niet verder werden gevolgd dan tot de aanvaarding van de schriftelijke eedaflegging, waarin de wet van 3 juli 1957 heeft voorzien.

De huidige wijziging beperkt zich tot een wel bepaald punt en laat aan de Koninklijke Commissaris voor de hervorming van de rechtspleging in strafzaken de zorg over het geheel van de teksten betreffende het deskundigenonderzoek nader aan te passen.

Verder wordt beoogd de eedaflegging toe te laten, hetzij in zijn verslag, hetzij in een afzonderlijk stuk, nadat de deskundige zijn taak heeft vervuld.

Dit afzonderlijk stuk, dat gedagtekend en ondertekend moet zijn, kan na de neerlegging van het verslag aan de verzoekende overheid worden gericht. De oorzaken van nietigheid worden aldus beperkt tot het enkel geval waarin het algeheel verzuim van de eed, de handtekening of de datur van het formulier niet kan worden hersteld vooraleer de feitenrechter zich heeft uitgesproken.

De Minister van Justitie,

A. VRANCKX.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN,

Koning der Belgen,

Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, ONZE GROET.

Gelet op de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State, inzonderheid op artikel 2, tweede lid;

Gelet op de dringende noodzakelijkheid;

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Justitie is gelast in Onze naam bij de Wetgevende Kamers het ontwerp van wet in te dienen waarvan de tekst volgt :

Enig artikel.

Het laatste lid van artikel 44 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering wordt vervangen door de volgende bepaling :

« Elles peuvent prêter ce serment soit verbalement, soit par l'apposition de la formule sur le rapport, soit par un écrit signé et daté qu'elles adressent à l'autorité requérante. »

Donné à Bruxelles, le 20 février 1970.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre de la Justice,

A. VRANCKX.

« Die eed kan worden afgelegd hetzij mondeling, hetzij door aanbrenging van het formulier op het verslag, hetzij bij een gedagtekend en ondertekend geschrift dat zij aan de verzoekende overheid richten. »

Gegeven te Brussel op 20 februari 1970.

BOUDEWIJN.

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Justitie,

A. VRANCKX.
